

عنوان طرح پژوهشی : تجزیه و تحلیل حرف و استانداردهای شایستگی مبتنی بر صلاحیت حرفه ای (بررسی آثار فناوری های برافکن بر بازار کار ایران)

مجری طرح: دانشگاه تهران

سال اجرا : ۱۴۰۰

چکیده:

طراحی نقشه راه آموزش و توسعه اسناد حرفه‌ای و استانداردهای شایستگی و فرآیند شناسایی مشاغل، تحلیل حرفه‌ها، تعریف وظایف اصلی و فرعی، و سطح‌بندی شایستگی‌ها بر اساس سطوح صلاحیت حرفه‌ای برای نقش‌های خاص مانند مهندسان الکترونیک، توسعه‌دهندگان نرم‌افزار، متخصصان وب و چندرسانه‌ای، برنامه‌نویسان کاربردی، طراحان/مدیران پایگاه داده و تکنسین‌های مختلف (الکترونیک، کنترل فرآیند، پشتیبانی ICT، پشتیبانی کاربران IT، وب) را به تفصیل بیان می‌کند. بر اهمیت آموزش‌های مبتنی بر مهارت، همسو با نیازهای بازار و پیشرفت‌های تکنولوژیکی، برای افزایش قابلیت استخدام، بهره‌وری و عملکرد کلی نیروی کار تأکید دارند. به منظور توسعه «نقشه راه آموزش و ارزشیابی مشاغل» در بخش‌های حیاتی «فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT)» و «الکترونیک» در ایران است. هدف اصلی این پژوهش، همگام‌سازی آموزش‌های مهارتی با تحولات پرشتاب بازار کار جهانی، به ویژه در مواجهه با «فناوری‌های برافکن» (Disruptive Technologies) است. فناوری‌های برافکن، نیاز به مهارت‌های جدید را به شدت افزایش داده و مهارت‌های قدیمی را منسوخ می‌کنند. این گزارش به شناسایی این شکاف‌ها و ارائه راهکارهایی برای پر کردن آن‌ها می‌پردازد. با تحلیل مشاغل آینده‌نگر و تدوین استانداردهای شایستگی مرتبط، سازمان‌ها و نیروی کار برای تغییرات آتی بازار آماده می‌شوند. آموزش‌های مبتنی بر شایستگی، منجر به افزایش خوداشتغالی، بهبود توانایی‌های کارکنان و در نهایت افزایش بهره‌وری در کسب‌وکارها می‌شود. رویکرد و دستاوردها: شناسایی و تحلیل مشاغل: مشاغل کلیدی در خوزه‌های ICT و الکترونیک شناسایی و وظایف اصلی و فرعی آن‌ها تعریف شده‌اند. سطح‌بندی شایستگی‌ها: برای هر شغل، شایستگی‌های مورد نیاز (شامل دانش، مهارت و نگرش) بر اساس سطوح صلاحیت حرفه‌ای (مثلاً برای مهندسان الکترونیک، برنامه‌نویسان، متخصصان پایگاه داده و تکنسین‌ها) استانداردسازی شده‌اند. تدوین استانداردها: استانداردهای عملکرد و ارزشیابی برای سنجش و توسعه این شایستگی‌ها تدوین شده‌اند. استفاده از الگوهای جهانی: از طبقه‌بندی‌های بین‌المللی مشاغل (مانند (ISCO) برای همگام‌سازی آموزش‌های مهارتی ایران با استانداردهای جهانی استفاده شده است. بازنگری در برنامه‌های توسعه منابع انسانی: با توجه به استانداردهای شایستگی معرفی شده در این گزارش، برنامه‌های آموزشی و توسعه‌های کارکنان باید به‌روزرسانی شوند. سرمایه‌گذاری در آموزش‌های مهارتی نوین: با تمرکز بر مهارت‌های مورد نیاز فناوری‌های برافکن (مانند هوش مصنوعی، کلان‌داده، اینترنت اشیا)، سازمان‌ها می‌توانند مزیت رقابتی کسب کنند. همکاری با نهادهای آموزشی: برای اطمینان از تربیت نیروی کار متخصص و متناسب با نیازهای روز، همکاری نزدیک با سازمان فنی و حرفه‌ای و مراکز آموزشی مربوطه توصیه می‌شود. این گزارش یک چارچوب عملی برای درک و انطباق با دگرگونی‌های بازار کار ارائه می‌دهد و می‌تواند راهنمای ارزشمندی برای تصمیم‌گیری‌های استراتژیک در حوزه منابع انسانی و توسعه سازمانی باشد. مفهوم نوآوری برافکن و ارتباط آن با فناوری: این بخش به ریشه‌های تاریخی این مفهوم، از شومپتر و «تخریب خلاقانه» تا کارهای کریستنسن (Christensen) در دهه ۱۹۹۰، می‌پردازد. کریستنسن فناوری برافکن را به عنوان چیزی که یک فناوری دیگر را جایجا کرده و ماهیت یا ساختار یک صنعت را تغییر می‌دهد، توصیف می‌کند. ویژگی‌های فناوری‌های برافکن: جدید بودن و فقدان پیشرفت‌های تدریجی: این فناوری‌ها معمولاً ناگهانی و نوآورانه هستند. تغییر ساختار و سازمان موجود: آنها سیستم‌ها، عادات و حتی معماری صنعت را تغییر می‌دهند. جایگزینی یا ایجاد صنعت جدید: یک محصول یا فناوری تثبیت‌شده را جایجا می‌کنند یا یک بازار جدید ایجاد می‌کنند. تغییر چشمگیر در نحوه عملکرد مصرف‌کنندگان، صنایع و کسب‌وکارها. برتری‌های قابل توجه: به خاطر ویژگی‌های برترشان، سیستم‌ها و عادات قدیمی را از بین می‌برند. فناوری‌های برافکن شامل هوش مصنوعی (AI)، اینترنت اشیا (IoT)، اتوماسیون (Automation)، رایانش ابری (Cloud Computing) وسایل نقلیه خودران (Autonomous Vehicles) بلاک‌چین (Blockchain) کلان‌داده (Big Data) چاپ چندبعدی (Multi-dimensional Printing) .